

TIBULLI ELEGIAE LIBER I, 4

'Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
 Ne capiti soles, ne noceantque nives:
 Quae tua formosos cepit sollertia? certe
 Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est,
 Nudus et hibernae producis frigora brumae, **5**
 Nudus et aestivi tempora sicca Canis.'
 Sic ego; tum Bacchi respondit rustica proles
 Armatus curva sic mihi falce deus:
 'O fuge te tenerae puerorum credere turbae,
 Nam causam iusti semper amoris habent. **10**
 Hic placet, angustis quod equom conpescit habenis,
 Hic placidam niveo pectore pellit aquam,
 Hic, quia fortis adest audacia, cepit; at illi
 Virgineus teneras stat pudor ante genas.
 Sed ne te capiant, primo si forte negabit, **15**
 Taedia: paulatim sub iuga colla dabit.
 Longa dies homini docuit parere leones,
 Longa dies molli saxa peredit aqua;
 Annus in apricis maturat collibus uvas,
 Annus agit certa lucida signa vice. **20**
 Nec iurare time: Veneris periuria venti
 Inrita per terras et freta summa ferunt.
 Gratia magna Iovi: vetuit pater ipse valere,
 Iurasset cupide quicquid ineptus amor,
 Perque suas inpune sinit Dictynna sagittas **25**
 Adfirmes crines perque Minerva suos.
 At si tardus eris, errabis: transiet aetas.
 Quam cito non segnis stat remeatque dies,
 Quam cito purpureos deperdit terra colores,
 Quam cito formosas populus alta comas! **30**
 Quam iacet, infirmae venere ubi fata senectae,
 Qui prior Eleo est carcere missus equos!
 Vidi iam iuvenem, premeret cum senior aetas,
 Maerentem stultos praeteriisse dies.
 Crudeles divi! serpens novus exuit annos, **35**
 Formae non ullam fata dedere moram.
 Solis aeterna est Baccho Phoeboque iuventas,
 Nam decet intonsus crinis utrumque deum.
 Tu, puero quodcumque tuo temptare libebit,
 Cedas: obsequio plurima vincet amor. **40**

Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur
 Et Canis arenti torreat arva siti,
 Quamvis praetexens picta ferrugine caelum
 Venturam anticipet imbrifer arcus aquam.
 Vel si caeruleas puppi volet ire per undas, **45**
 Ipse levem remo per freta pelle ratem.
 Nec te paeniteat duros subiisse labores
 Aut opera insuetas adteruisse manus,
 Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
 Dum placeas, umeri retia ferre negent. **50**
 Si volet arma, levi temptabis ludere dextra:
 Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
 Tum tibi mitis erit, rapias tum cara licebit
 Oscula: pugnabit, sed tamen apta dabit.
 Rapta dabit primo, post adferet ipse roganti, **55**
 Post etiam collo se implicuisse velit.
 Heu male nunc artes miseras haec saecula tractant:
 Iam tener adsuevit munera velle puer.
 At tu, qui venerem docuisti vendere primus,
 Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis. **60**
 Pieridas, pueri, doctos et amate poetas,
 Aurea nec superent munera Pieridas.
 Carmine purpurea est Nisi coma: carmina ni sint,
 Ex umero Pelopis non nituisset ebur.
 Quem referent Musae, vivet, dum robora tellus, **65**
 Dum caelum stellas, dum vehet amnis aquas.
 At qui non audit Musas, qui vendit amorem,
 Idaeae currus ille sequatur Opis
 Et tercentenas erroribus expleat urbes
 Et secet ad Phrygios vilia membra modos. **70**
 Blanditiis volt esse locum Venus ipsa: querelis
 Supplicibus, miseris fletibus illa favet.'
 Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore,
 Sed Titium coniunx haec meminisse vetat.
 Pareat ille suae; vos me celebrate magistrum, **75**
 Quos male habet multa callidus arte puer.
 Gloria cuique sua est: me, qui spernentur, amantes
 Consultant: cunctis ianua nostra patet.
 Tempus erit, cum me Veneris praecepta ferentem
 Deducat iuvenum sedula turba senem. **80**

Heu heu quam Marathus lento me torquet amore!

Deficiunt artes, deficiuntque doli.

Parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,

Cum mea ridebunt vana magisteria.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

«Έτσι ακριβώς να σου τύχουν σκιερά στέγαστρα, Πρίαπτε,
για να μη προξενούν βλάβες στο κεφάλι σου οι ήλιοι, ούτε τα χιόνια.
Ποιο είναι το προτέρημά σου εκείνο που σκλάβωσε τους ωραίους άνδρες; Σίγουρα
δεν λάμπει σε σένα το γένι σου, ούτε σε σένα η κόμη σου είναι καλλωπισμένη,
και χωρίς ρούχα διάγεις και το διάστημα ψύχους της χειμερινής περιόδου, 5
χωρίς ρούχα τις ξερές εποχές των Κυνικών καυμάτων.»
Έτσι εγώ είπα· τότε μου απάντησε ο αγροτικός απόγονος του Βάκχου
έτσι ακριβώς, ο θεός εκείνος που είναι οπλισμένος με το γυρντό δρεπάνι.
«Α! Εσύ μη δείχνεις εμπιστοσύνη στο τρυφερό πλήθος των νεαρών,
διότι αυτοί προσφέρουν πάντοτε μια έντιμη αφορμή για να αγαπηθούν. 10
Αυτός εδώ σου αρέσει, διότι συγκρατεί το άλογο με σφιχτούς τους χαλινούς,
αυτός εκεί το γαλήνιο νερό το διαταράσσει με το ολόλευκο στήθος του,
αυτός, επειδή παρευρίσκεται γενναίος με τόλμη, σε κυριεύσε· όμως σ' εκείνου εκεί
μια παρθενική ντροπή στέκεται εμπρός από τα τρυφερά του μάγουλα.
Όμως να μη σε πιάσουν εσένα, αν αυτός αρνηθεί κατ' αρχήν έντονα, 15
οι απελπισίες σου· σιγά – σιγά θα δώσει τα λαιμά του στον ζυγό.
Η μακρά ημέρα έμαθε τα λεοντάρια να υπακούν στον άνθρωπο,
η μακρά ημέρα κατατρώνει τα βράχια με το μαλακό νερό.
Ο χρόνος ωριμάζει τα σταφύλια στους ηλιόλουστους λόφους,
ο χρόνος οδηγεί τα φωτεινά άστρα με την διαδοχική εναλλαγή. 20
Κι ούτε να φοβηθείς να πάρεις όρκο. Τους ψεύτικους όρκους της Αφροδίτης οι άνεμοι
τους φέρνουν ακυρωμένους πάνω από τις ξηρές και τις κορυφές των θαλασσών.
Μεγάλη χάρη οφείλεται στον Ζία. Ο πατέρας ο ίδιος αρνήθηκε αυτοί να έχουν κυρώσεις,
ο αφελής έρωτας θα μπορούσε να ορκιστεί σε ο,τιδήποτε με προθυμία,
και η Άρτεμις σου επιτρέπει χωρίς καμία τιμωρία μέσω των δικών της βελών 25
να δίνεις εγγυήσεις, και η Αθηνά μέσω των δικών της μαλλιών.
Αν όμως καθυστερήσεις, θα κάνεις λάθος. Η ηλικία σου θα περάσει.
Πόσο γρήγορα η ημέρα στέκεται όχι αδρανής, και μετά επανέρχεται,
πόσο γρήγορα η γη χάνει τα πορφυρά της χρώματα,
πόσο γρήγορα η ψηλή λεύκα χάνει τα όμορφα φυλλάματά της. 30
Πόσο κατάκοιτο βρίσκεται χάμω, όταν έχουν έρθει τα πεπρωμένα των ανήμπορων γηρατειών,
το άλογο εκείνο το οποίο στο παρελθόν ξεκίνησε από την αφρετηρία στην Ήλιδα.

Έχω δει τον νεαρό, καθώς τον πίεζε η μετέπειτα ηλικία του,
να θρηνεί ότι οι ημέρες του έχουν πλέον περάσει μέσα σε ανοησίες.
Σκληρόκαρδοι εσείς θεοί! Το φίδι αναζωογονημένο βγάζει από πάνω του τα χρόνια, 35
όμως οι μοίρες δεν έχουν παραχωρήσει ούτε καν μία μικρή καθυστέρηση στην ομορφιά.
Η νεανικότητα είναι αιώνια στους μοναδικούς, στον Βάκχο και στον Απόλλωνα,
διότι τα ατόφια μαλλιά αρμολίζουν στον καθένα απ' τους δυο θεό.
Εσύ, ο,τιδήποτε φανεί ωραίο στον δικό σου νεαρό να δοκιμάσει,
θα υποχωρήσεις. Ο έρωτας θα κερδίσει περισσότερα με την υποχωρητικότητα. 40
Και μη αρνηθείς να βαδίσεις ως συνοδός, όσο μεγάλη πορεία κι αν προετοιμάζεται,
ή έστω κι αν το Κυνικό καύμα φλέγει τα χωράφια με την δίψα που τα ξηραίνει,
έστω κι αν το βροχοφόρο ουράνιο τόξο καλύπτοντας τον ουρανό με ένα χτυπητό σκούρο χρώμα
προμηνύει την νεροποντή που πρόκειται να έρθει.
Είτε πάλι αν θα θελήσει αυτός με σκάφος να διανύσει τα βαθυγάλανα κύματα, 45
εσύ ο ίδιος σπρώχνε την ελαφριά βάρκα μέσα στις θάλασσες με το κουπί.
Και να μη δημιουργήσει σε σένα μετάνοια το γεγονός ότι υπέστης δύσκολους μόχθους,
ή ότι οι εργασίες σκληράναι τα ασυνήθιστα χέρια σου,
ούτε πάλι, αν τύχει να θελήσει να περικλύσει βαθιές κοιλάδες με ενέδρες,
υπό την προϋπόθεση ότι εσύ συμφωνείς, οι ώμοι σου να αρνηθούν μεταφέρουν τα δίχτυα. 50
Αν θα θελήσει όπλα, θα επιχειρήσεις να παίξεις με ελαφρύ το δεξί σου χέρι.
Συχνά θα δίνεις απροστάτευτο το πλευρό σου, για να νικήσει εκείνος.
Τότε θα είναι μαζί σου μαλακός, τότε θα μπορέσεις να αρπάξεις τα ποθητά
φιλιά· θα αντισταθεί, αλλά τελικά θα τα δώσει όπως πρέπει.
Στην αρχή θα τα δώσει αρπαγμένα, αργότερα θα τα προσφέρει ο ίδιος σε σένα μετά από αίτημά σου, 55
αργότερα ενδέχεται ακόμη και να κρεμαστεί στον λαιμό σου.
Δυστυχώς οι τωρινές γενιές διαχειρίζονται άθλιες τεχνικές.
Ήδη πλέον ο τρυφερός νεαρός έχει συνηθίσει να θέλει δώρα.
Όμως εσύ, ο οποίος έμαθες πρώτος να πουλάς τον έρωτα σου,
όποιος κι αν είσαι, μια μοιραία πέτρα να πέσει πάνω στα κόκκαλά σου. 60
Τις Μούσες, παιδιά, και τους μορφωμένους ποιητές να αγαπάτε,
και τα χρυσά δώρα να μη καταβάλλουν τις Μούσες.
Με την ποίηση η κόμη του Νίσου είναι πορφυρά. Έτσι και λείπει η ποίηση,
δεν είναι δυνατόν να έχει αστράψει το ελεφαντόδοντο στον ώμο του Πέλοπα.
Όποιον θα αναφέρουν οι Μούσες, αυτός θα ζει, για όσο διάστημα η γη βελανιδιές, 65
όσο ο ουρανός άστρα, όσο ο ποταμός νερά θα μεταφέρει.
Όμως αυτός που δεν ακούει τις Μούσες, αυτός που πουλάει τον ερωτισμό,
να ακολουθεί τα άρματα της Ιδαίας Όπιδας,
και να γεμίσει τριακόσιες πόλεις με τις περιπλανήσεις του,
και να κόψει τα άχρηστα μέλη του σύμφωνα με τις Φρυγικές συνήθειες. 70
Η Αφροδίτη η ίδια επιθυμεί να υπάρχει χώρος για κολακείες. Στα παράπονα,
στις παρακλήσεις, στα θλιμμένα κλάματα αυτή δείχνει την ικανοποίησή της.»

Αυτά ακριβώς, για να τα τραγουδήσω στον Τίτιο, μου παρέδωσε ο θεός με το στόμα του, όμως η σύζυγος του Τίτιου του απαγορεύει να τα θυμάται αυτά.

Ας υπακούσει αυτός στην σύζυγό του. Εσείς να με τιμάτε εμένα ως δάσκαλο, 75
όσους τους κρατάει ένας πανούργος νεαρός με μία πολύ άσχημη τεχνική.

Η δόξα για τον καθένα είναι ατομική. Εμένα, όσοι τυχόν απορρίπτονται, οι ερωτευμένοι
ας με συμβουλεύονται. Η πόρτα μου είναι ανοιχτή σε όλους.

Θα έρθει μία εποχή, όταν μια δραστήρια ομάδα νεαρών θα με καθοδηγήσει εμένα
όντας εγώ στην γεροντική ηλικία, να φέρνω τις εντολές της Αφροδίτης. 80

Αλίμονο! Πώς με ταλαιπωρεί εμένα ο Μάραθος με τον παρατεταμένο έρωτά του.

Οι τεχνικές μου είναι ανεπαρκείς, ανεπαρκή είναι και τα κόλλια μου.

Λυπήσου με, νεαρέ, σε ικετεύω, να μη γίνω μια ταπεινή ιστορία,
όταν θα περιγελούν τις δικές μου άχρηστες διδασκαλίες.

ΣΧΟΛΙΑ

1. «**tibi contigant tega**»: 'να σου τύχουν εσένα'. «**Priape**»: Πρόκειται για μία 'ιθυφαλλική' θεότητα. Το όνομα 'Πρίαπος' απαντά για πρώτη φορά στην ελληνική γραμματεία στα μέσα του 4^{ου} αιώνα π.Χ. σε δυο αποσπάσματα του κωμικού ποιητή Ξενάρχου (απ. tit. 10· op. Pri), χωρίς όμως αναφορά στην θεϊκή του καταγωγή· η πρώτη φορά που αναφέρεται ως θεϊκή οντότητα, γίνεται από τον Αθήναιο στην διάρκεια της Αλεξανδρινής εποχής (Αθήν. Δειπν. 5, 33. Kaibel). Όσον αφορά την καταγωγή του η συνήθης παράδοση αναφέρει ότι ήταν γιος του Διονύσου και μία μιας νύμφης (Στράβων 13. 1. 12· Παυσ. 9. 31. 2). Ο 'Αρχαίος Σχολιαστής' του Λουκιανού κάνει δυο αναφορές στον 'Πρίαπο' όσον αφορά την καταγωγή του, αλλά και όσον αφορά την μορφή του: i) σύμφωνα με την πρώτη θεωρείται πως ήταν ο ίδιος ο Διόνυσος με μια άλλη ονομασία, ενώ για κάποιους άλλους ήταν γιος του Διονύσου και της Αφροδίτης ή της Διώνης (Πρίαπόν τινα θεόν είναι "Ελληνες μεμυθολογήκασιν, ὃν οἱ μὲν αὐτῶν τὸν αὐτὸν φασιν εἶναι τῷ Διονύσῳ ἐπιθετικῶς αὐτοῦ τούτου δῆθεν Πριάπου καλουμένου, ἄλλοι δὲ Διονύσου μὲν υἱόν, μητρὸς δὲ ἢ Ἀφροδίτης ἢ Διώνης, (Ἀρχ. Σχολ. 21, 6, 3). Όσον αφορά την μορφή του τον θεωρούσαν ερμαφρόδιτο, το οποίο η μητέρα του Αφροδίτη τον εγκατέλειψε στους αγρούς λόγω της δυσμορφίας των γεννητικών του οργάνων, κι έτσι απεικονίζεται στα αγάλματα. Μάλιστα η εικόνα του λεγόταν πως εγγυάτο πάσα μορφή ευφορίας, κάτι που αποδεικνύει πως όντως ήταν μία θεότητα που προστάτευε την όποια αναπαραγωγή (Μναςέας δὲ ὁ Παταρεὺς [fr. 35. F. H. G. III 155 Müller] ἐρμαφρόδιτον τὸν Πρίαπον λέγει, ἄλλοι δὲ Ἀφροδίτης υἱόν, ἢ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοὺς λειμῶνας ἐπὶ τῇ ἀμορφίᾳ τῶν μήδεων αἰδοῖ ἔχομένη· εἶχε γάρ, φασί, γλῶσσαν μεγάλην καὶ γαστέρα καὶ αἰδοῖον, λεχθῆναι δ' ἐπ' αὐτῷ, ὅτι σημαίνει τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ, ὡς ὁ κρατῶν γλώσσης καὶ γαστρὸς καὶ μίξεως ἄμεμπτον ἔξει τὸν βίον, ὁ. π.). ii) η δεύτερη αναφορά που κάνει ο 'Αρχ. Σχολ.' στον Λουκιανό, γίνεται με αφορμή ένα στίχο του έργου, στον οποίο ο 'Πρίαπος' αναφέρεται ως 'πέρα τοῦ εὐπρεποῦς ἀνδρικός ὁ Πρίαπος, Λουκ. Διάλ. Θεῶν, 3, 1, 8' εννοώντας ότι το ανδρικό του μόριο ήταν υπερμέγεθες, καθώς ήταν το μισό του όλου ύψους του 'τουῦτό φησι διὰ τὸ ὑπερμέγεθες τοῦ αἰδοῖου ὑπὲρ ἡμιόλιον τῆς τοῦ λοιποῦ σώματος πηλικότητος ὄντος (ΒΜΩ) ἐν Λαμψάκῳ γὰρ διαφερόντως ὁ μίαρὸς Πρίαπος, Ἀρχ. Σχολ. Λουκ. 79. 3. 1. 1'. — Για την καταγωγή του από τον Διόνυσο και την Αφροδίτη, όπως και για το γεγονός ότι υπήρχε πόλη αφιερωμένη σ' αυτόν με το όνομά του στον Ελλήσποντο 'Πρίαπος υἱὸς Ἀφροδίτης καὶ Διονύσου. ἔστι καὶ πόλις Ἑλλησποντίας. Ἡρωδιανὸς Περὶ καθολικῆς προσωδ. 3, 1 page 188 line 14'. — Για την ίδια καταγωγή, αλλά

κυρίως για το ιδιαίτερο γνώρισμά του με το μόριό του υπερμέγεθες και άκρως εκτεταμένο, παρά το μικρόσωμο του σώματός του 'Καὶ ὅτι μὲν ὁ Πρίαπος Διονύσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης υἱός, ἴσασι τῶν ταῦτα μεμνημένων τινές· ἀνθ' ὅτου δὲ τούτων υἱὸς ὀνομάζεται, καὶ σμικρῶ γε ὄντι ἐντίθεται μόριον ἐντεταμένον καὶ μέγιστον, ὁ τῶν μυσαρῶν μυστηρίων ἱεροφάντης ἐπίσταται, καὶ εἴ τις ἕτερος τοῖς Θεοδώριτος, Ἑλληνικῶν θεραπ. παθημ.1,111'.

2. **Ne...noceant:** τελική πρόταση.

3. **Quae...sollertia?:** είναι μία ευθεία ερώτηση προς το άγαλμα του 'Πρίαπου'. Όμως πώς είναι δυνατόν να πιστέψει κάποιος ότι ο Τίβ. σοβαρολογεί με την ερώτησή του αυτήν, δηλ. ότι η μορφή του Πρίαπου είχε την ιδιότητα να ελκύει τους όμορφους άνδρες, από την στιγμή που κατά γενική ομολογία και παραδοχή ο Πρίαπος ήταν εν γένει δύσμορφος. Σίγουρα πρόκειται για μία ερώτηση που σκοπεύει σε μία ιδιαίτερη και 'κρυφή' ομορφιά του Πρίαπου, και βεβαίως όχι στην εξωτερική του εμφάνιση, αφού αυτή δεν είχε καμία απολύτως σχέση με ό,τι ονομάζεται 'κάλλος'. Ότι την ομορφιά προσώπου ή σώματος μπορεί κάλλιστα να την υποκαθιστά κάποιο άλλο ιδιαίτερο προτέρημα ενός ατόμου, αυτό το είχε τονίσει πρώτος ο Οβίδιος, όταν μίλησε για τον Οδυσσέα· είπε γι' αυτόν ότι 'Ο Οδυσσέας δεν ήταν όμορφος, αλλά είχε ευφράδεια λόγου, και εν τούτοις έκαμψε τις θαλάσσιες θεές με τον έρωτά του' (Non formosus erat, sed erat facundus Ulixes,/et tamen aequoreas torsit amore deas,Ον.Αrs Am.2,123/4). Όμως ο Πρίαπος ούτε εύγλωττος ήταν, ούτε κάποιο άλλο ιδιαίτερο χάρισμα διέθετε, το οποίο να υποκαθιστούσε την δυσμορφία του. Ήταν ένα θεός της επαρχίας, με καλή φύση και χωρίς καμία επιθυμία να φανεί αξιοπρεπής. Προφανώς εδώ ο Τίβ. υπαινίσσεται κάποιο ιδιαίτερα ιδιαίτερο γνώρισμα του Πρίαπου, το οποίο μπορούσε να υποκαταστήσει την δυσμορφία της εμφανίσεώς του· και αυτό δεν μπορεί να ήταν ο,τιδήποτε άλλο πλην του υπερμέγεθους ανδρικού του μορίου, το οποίο ήταν 'ήμιόλιον τῆς τοῦ λοιποῦ σώματος πηλικότητος,δ.π.'

5. **«producis»:** 'διάγεις, περνάς'. **«brumae»:** 'bruma,-ae' είναι η 'χειμερινή τροπή', δηλ. η περίοδος εκείνη, όπου η ημέρα έχει την μικρότερη χρονική διάρκεια μέσα στον χειμώνα. Ποιητικώς ενν. η 'χειμερινή περίοδος'.

6. **«aestivi...Canis»:** 'sicca tempora aestivi Canis', 'περνάς τις ξηρές εποχές του Κυνικού θέρους'. Επρόκειτο για τον αστερισμό του Ωρίωνα, ο οποίος σύμφωνα με την παράδοση αρχικά ήταν ένας μυθικός γίγαντας όμοιος με τον 'Ωτο' και τον 'Εφιάλτη' (Οδύσσ. 308/10). Ήταν ένας ικανότατος κυνηγός που συνοδεύταν μονίμως από τον σκύλο του. Όμως οι φήμες ότι επρόκειτο να θηρεύσει όλα τα ζώα στην γη, προκάλεσαν τον θάνατό του, είτε με πρωτοβουλία της Άρτεμης, είτε της ίδιας της Γης, η οποία έστειλε ένα δηλητηριώδη σκορπιό, με το δάγκωμα του οποίου ο Ωρίων πεθαίνοντας έγινε αστερισμός μαζί με τον σκύλο του, ο οποίος λεγόταν ως 'Canis Maior'. Ο αστερισμός του Ωρίωνα, ή του Canis Maioris σηματοδοτούσε την αρχή του Θέρους και της ζέστης που αυτό συνεπάγεται. Όταν ο Αχιλλέας βγήκε στην πεδιάδα της Τροίας, έλαμπε καθώς έτρεχε, όπως το αστέρι εκείνο, 'ὅς ρά τ' ὀπώρης εἴσιν,Ἰλ,22,27 το οποίο φέρνει το καλοκαίρι' (...), δηλ. πρόκειται για το άστρο εκείνο 'ὄν τε κύν' Ὀρίωνος ἐπὶ κλησιν καλέουσι,δ.π.29 το οποίο το ονομάζουν και σκύλο του Ωρίωνα'. Και ο Ησίοδος βεβαιώνει ότι ο αστερισμός του Ωρίωνα (Σείριος) συνδέεται με την έναρξη του θέρους 'ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει,Ἡσ.Ἔργ.587 όταν ο Σείριος του καίει τα γόνατα και το κεφάλι'. Για την ταύτιση του αστερισμού του Ωρίωνα με τον σκύλο του, 'Κύνα τὸν θρασὺν Ὀριωνος,Ἄρατ.Φαιν.1,755'.

7. **«Sic ego»:** sc. 'dixi Priapo'. Εννοείται ότι στους στχχ. 1-6 απευθύνθηκε σε Ευθύ Λόγο ο Τίβ. στον Πρίαπο, ή πιο σωστά στο ξόανο του Πρίαπου. **«tum»:** 'τότε', δηλ. 'όταν εγώ ολοκλήρωσα τον λόγο μου'. **«Bacchi... rustica proles»:** είναι το υποκείμενο του 'responditi'. Ο Τίβ. ακολουθεί την πιο διαδεδομένη εκδοχή, πως δηλ. ο Πρίαπος είναι γιος (proles) τους Διονύσου (Bacchi). **«respondit...sic»:** sc. 'mihī', 'έτσι μου απάντησε ο αγροτικός απόγονος του Βάκχου'. Το 'sic' συντάσσεται με το 'respondit'.

8. **«armatus...deus»:** παράθεση στο ουσιαστικό 'proles'. **«curva...flalce»:** αφαιρετική της συνοδείας.

9-72. Στους στχχ. αυτούς παρουσιάζεται σε Ευθύ Λόγο η διδασκαλία και οι συμβουλές του Πρίαπου, όσον αφορά την επιτυχή έκβαση των ερωτικών σχέσεων.

9. «**fuge te...credere**»: η έντονη προσταγή ως απαγόρευση εκφράζεται με δυο τρόπους: i) ο πιο διαδεδομένος εκφράζεται με την Προστακτική του 'nolo=poli + Απαρέμφατο', 'noli occidere, Hor. Epist. 1, 16, 69 *μη σκοτώσεις*', ή με την Προστακτική του 'caveo = cave + Υποτακτική', 'cave festines, Cic. Fam. xvi, 12, 6 *μη βιάζεσαι*'. ii) ο άλλος είναι πιο σπάνιος, και συνίσταται από την Προστακτική του 'fugio = fuge + Απαρέμφατο', 'fuge quaerere, Carm. 1, 9, 69 *μη ερευνάς*'. — Εδώ απαντά η Προστακτική 'fuge+credere *μη δείχνεις εμπιστοσύνη, μη εμπιστεύεσαι*', με υποκείμενο του απαρεμφάτου την αιτιατική 'te', παρά το γεγονός ότι έχουμε ταυτοπροσωπία, διότι και στην ταυτοπροσωπία το υποκείμενο των απαρεμφάτων στην Λατινική εκφέρεται με αιτιατική.
10. «**iusti...amoris**»: ο Πρίαπος έχει αναλάβει τώρα τον ρόλο του δασκάλου της ηθικής ερωτολογίας. Κατηγορεί τους νεαρούς ότι υποκρίνονται μια ειλικρινή αφορμή για ερωτική σχέση, και πολύ σύντομα αυτή αποδεικνύεται ψευδής και καινή περιεχομένου. Το επίθ. 'iusti' τυπικά ανήκει στην γενική 'amoris', όμως λογικά ανήκει στην αιτιατική 'causam' λόγω 'υπαλλαγής'.
11. «**Hic placet**»: sc. 'tibi', 'αυτός εδώ σου αρέσει'. «**angustis...habenis**»: τα 'σφιχτά ηνία' (angustae habena) υπονοούν ότι ο νεαρός αυτός αναβάτης καλείται να συγκρατήσει ένα αφηνιασμένο και ατίθασο άλογο, και το κατορθώνει με απόλυτη επιτυχία. Αυτή είναι η μία αιτία που του προσδίδει 'κάλλος'. — Στην Παλατινή Ανθολογία απαντά η παρατήρηση ενός αγνώστου πως αυτό που τον συγκινεί στην ομορφιά των νεαρών δεν είναι το χτένισμα στα μαλλιά τους (ού τέρπουσι κόμαι), ούτε οι μπούκλες (κίκκινοι), διότι όλα αυτά είναι αποτελέσματα έντεχνης καλαισθησίας (τέχνης), και δεν οφείλονται στην φύση του νεαρού (ού φύσεως έργα). Αλλά αυτό που τον συγκινεί είναι το γυμνασμένο τους σώμα, το οποίο αποδεικνύεται με το σκονισμένο λέρωμα (ρύπος ψαφαρίτης) και το χρώμα (χροιή) του δέρματος. Ο ερωτισμός του δεν διεγείρεται με τον καλλωπισμό (άκαλλώπιστος), διότι η θηλυπρεπής γοητεία των νέων (γοητις μορφή θηλυτερής) είναι έργο της Αφροδίτης, (Ού τέρπουσι κόμαι με περισσότεροί τε κίκκινοι, / τέχνης, ού φύσεως έργα διδασκόμενοι: / αλλά παλαιστρίτου παιδός ρύπος ό ψαφαρίτης / και χροιή μελέων σαρκί λιπαινομένη. / ήδύς άκαλλώπιστος έμδς πόθος: ή δέ γοητις / μορφή θηλυτέρης έργον έχει Παφίης, Anthul. Graec. 12. 192).
12. «**niveo pectore**»: το ολόλευκο στήθος (niveum pectus) του νεαρού είναι ενδεικτικό της τρυφερότητας του δέρματός τους, της ολοφάνερης θηλυπρεπείας του, η οποία εγγυάται και την ομορφιά του σώματός του. — Ο τρόπος με τον οποίον κινείται ο νεαρός μέσα στο νερό δεν εκφράζει δύναμη ή τόλμη, αλλά αντιθέτως χάρη και αισθητική απόλαυση, κι αυτά τα δυο τελευταία χαρακτηριστικά είναι εκείνα που αξιολογεί ο ποιητής ως θελκτικά στοιχεία πάνω στον νέο. Την ίδια ακριβώς εικόνα τρυφερότητας και αισθητικής κινήσεως εκφράζει και ο νεαρός 'Λύγδαμης' επίσης στον Τίβουλλο, 'Et facilis lenta pellitur unda manu, 3, 5, 30 *και το κύμα δονείται εύκολα με το ευέλικτο χέρι*'.
14. «**virgineus...pudor**»: δεν ήταν μόνο το γυμνασμένο και αθλητικό σώμα εκείνο που είλκε το ενδιαφέρον και προκαλούσε τον ερωτισμό, αλλά αντιθέτως το αγύμναστο και ανεπιτήδευτο, διότι απεδείκνυε μία αγνότητα. Αυτό ακριβώς τονίζει ο Φιλόστρατος σε μία από τις 'επιστολές' του, 'ώς δύσερί σοι καί φιλόνεικον τὸ κάλλος: άμελούμενον μάλλον άνθεϊ, καθάπερ τῶν φυτῶν ὅσα τῇ φύσει θαρροῦντα καί τῆς τῶν γεωργῶν ὀλιγωρίας μή χρήζοντα: οὐχ ἵππον άναβαίνεις, οὐκ ές παλαίστραν άπαντᾶς, οὐχ ήλίω δίδως σεαυτόν, άλλ' αύχημῆρὸς περίει καί ρυπῶν καί σεαυτῶ μαχόμενος. έξηπάτησαι: καλὸς εἶ, κᾶν μή θέλης, καί πάντας έλκεις τῶ λίαν άμελουμένω, ὡσπερ οἱ βότρυς καί τᾶ μῆλα καί εἶ τι ἄλλο αύτόματον καλόν, Φιλόστρ. Επιστ. 27'.
18. «**molli...aqua**»: αφαιρετική του μέσου/οργάνου. «**saxa peredit**»: 'κατατρώγει τους βράχους'. Το ρ. 'peredit' είναι σύνθετο από το 'per' και το 'edo, edī, esum, -ere τρώγω'. Η ίδια παροιμία με τον 'βράχο' που λειαίνεται ή κατατρώγεται από σταγόνες νερού απαντά και στην ελληνική γραμματεία, 'σταγόνες μὲν γὰρ ὕδατος πέτρας κοιλαίνουσι, Πλούτ. Περὶ παίδ. Α. γ. 2D4'.
20. «**certa...vice**»: 'με την διαδοχική εναλλαγή', εννοώντας την 'εναλλαγή' των εποχών.
21. «**Nec iurare time**»: Ο Πρίαπος καλεί τον Τίβ. να μη διστάσει να ορκιστεί για ερωτική πίστη και αφοσίωση προς τον νεαρό ερωμένο του, υπονοώντας ότι οι 'ερωτικοί' όρκοι δίνονται χωρίς ποτέ να τηρούνται. Αυτήν ακριβώς την άποψη διατυπώνει και ο Ησύχιος, όταν λεξικογραφεί τον όρο 'άφροδίσιος όρκος', τον οποίον

παρουσιάζει με παροιμιακή αξία: 'ἀφροδίσιος ὄρκος· παροιμία, ἣν καὶ ἀναγράφουσιν· Ἀφροδίσιος ὄρκος οὐ δάκνει, Ἡούχ.8771'. «**Veneris periuria**»: 'τους ὄρκου ψεύτικους ὄρκους οι οποίοι δόθηκαν στο ὄνομα της Αφροδίτης', δηλ. '...στο ὄνομα του ἔρωτα'.

22. «**inrita**»: κατηγορηματικός προσδ. του τρόπου στην επίσης αιτιατική 'periuria'.
23. «**Gratia magna Iovi**»: sc. 'est', 'χρωστάμε μεγάλη ευγνωμοσύνη στον Δία'. Ο Πρίαπος εννοεί ότι οι άνθρωποι μπορούν κάλλιστα να δίνουν ὄρκους ερωτικού περιεχομένου στους ερωμένους, γνωρίζοντας ότι δεν θα τους τηρήσουν ποτέ, χωρίς να υπάρχει φόβος μήπως τιμωρηθούν από τους θεούς. Και αυτό το οφείλουν σ' ένα περιστατικό που συνέβη στον Δία χρόνια πριν. Το περιστατικό αυτό το μνημονεύει ο Απολλόδωρος: ο Δίας είχε συνάψει ερωτικές σχέσεις με την Ιώ. Όταν όμως η Ἥρα πληροφορήθηκε την σχέση του αυτήν, ο Δίας μετέτρεψε την Ιώ σε αγελάδα, και ορκίστηκε ότι ποτέ δεν την είχε συναντήσει. Γι' αυτό σύμφωνα με τον Ησίοδο, οι ψευδείς ὄρκοι για ἔρωτα δεν επισύρουν την τιμωρία των θεών 'διό φησιν Ἡσίοδος οὐκ ἐπισπαῖσθαι τὴν ἀπὸ τῶν θεῶν ὀργὴν τοὺς γινομένους ὄρκους ὑπὲρ ἔρωτος, Ἀπολλ.2,5,1κ.έ.' «**valere**»: υποκείμενο του απαρεμφάτου ενν. η αιτιατική 'periuria'.
24. «**iurasset**»: Υπερσυντέλικος Υποτακτικής, διότι υπονοείται Πλάγιος Λόγος. Στον Ε.Λ. υποτίθεται ότι ο Δίας θα είχε πει: 'amor iuraverit ο ἔρωτας ας ἔχει υποσχεθεί...' «**ineptus amor**»: αντί του πιο λογικού 'ineptus amans ο αφελής ερωτευμένος'.
- 25/6. Η συντακτική σειρά των λλ.: 'Dictynna sinit <ut> adfirmes impune per suas sagittas'. Το ρ. 'sino' συντάσσεται με την συμπερασματική πρόταση '<ut> adfirmes', στην οποία όμως μπορεί να λείπει και να εννοείται ο σύνδεσμος 'ut'. Το ίδιο ακριβώς συνέβη στον Τίβ. και στο ποίημα 1,2,26 (δες σχόλ.). Το ρ. 'adfirmo' έχει την έννοια 'διαβεβαιώνω, εγγυώμαι μέσω ὄρκου'. Ο εμπρόθετος 'per suas sagittas' είναι του τρόπου. Ήταν σύνηθες στην Ρώμη ο λαός να ορκίζεται 'στο ὄνομα' (per...) όχι ενός θεού, αλλά 'στο ὄνομα' (per...) μιας γνωστής ιδιότητας ή ενός γνωστού γνωρίσματος και χαρακτηριστικού μιας θεότητας, κάτι που στην περίπτωση της Ἀρτεμης ήταν τα 'βέλη' της. Για την ίδια ακριβώς λογική ὄρκου, 'per Solis radios Tarpeiaque fulmina iurat / et Martis frameam ορκίζεται στις ακτίνες του Ηλίου και στους κεραυνούς του Ταρπέϊου Δία, και στο ακόντιο του Ἀρη, Juven. Sat. 13.78'. Γι' αυτό, αν ήθελαν να ορκιστούν στην Ἀρτεμη, δεν θα ἔλεγαν 'adfirmo per Dictynnam', αλλά 'adfirmo per sagittas Dictynnae'.— Εδώ ο Πρίαπος ενημερώνει τον Τίβ. ότι η Ἀρτεμις (Dictynna) του επιτρέπει (sinit) να δίνει εγγυήσεις στους ερωμένους του (adfirmes) επικαλούμενος τις σαϊτες της (per suas sagittas), δίχως να έχει καμία απολύτως επίπτωση (impune). — «**crines...suos**»: η έκφραση είναι ακριβώς ίδια με την προηγούμενη, 'Minerva <sinit ut adfirmes immune> per suos crines'.
27. «**transiet**»: ο πληθυντικός του 'transeo' λογικά είναι όπως του 'eo', δηλ. 'ibo, ibis...', οπότε θα ἔπρεπε να ήταν 'transibit'. Ο τύπος του Μέλλοντα σε 'transiem, -ies, -iet...' απαντά στα Μεσαιωνικά κυρίως Λατινικά, 'transiet, Balbus Grom. 102.2'.
28. «**non segnis stat**»: η κάθε ημέρα 'περνά-διαρκεί' (stat) χωρίς να μένει 'αδρανής-ακίνητη' (non segnis). Ο Πρίαπος εννοεί ότι η κάθε ημέρα μόλις εμφανιστεί (stat) δεν μένει 'ακίνητη' (segnis), αλλά προχωρεί ἔτσι, ώστε να φύγει. «**remeat**»: 'και επανέρχεται'. Η κάθε ημέρα μόλις φύγει 'επανέρχεται' (remeat) ως η 'επομένη'.
29. «**purpureos deperdit terra colores**»: ο Πρίαπος αναφέρεται στην βραχύβια και ολιγόχρονη ζωή (cito deperdit) στην γη (terra) των φυτών (purpureos colores), για να δείξει πως εν γένει η ζωή, αλλά κυρίως η 'νεότητα' είναι σύντομη. Η σχέση του σχ. αυτού με την 'νεότητα' γίνεται με την αναφορά στον 'ρόδινο' χρώμα των λουλουδιών. Την άμεση σχέση των φυτών με την 'νεότητα' έχει παρατηρήσει και ο Θεόκριτος 'καὶ τὸ ρόδον καλὸν ἔστι, καὶ ὁ χρόνος αὐτὸ μαραίνει / καὶ τὸ ἴον καλὸν ἔστιν ἐν εἴαρι, καὶ ταχὺ γηρᾶ / [λευκὸν τὸ κρίνον ἔστί, μαραίνεται ἀνίκα πίπτει / ἃ δὲ χιῶν λευκά, καὶ τάκεται ἀνίκα † παχθηῆ], Θεόκρ. Εἰδ. 23,28'.
30. «**formosas...comas**»: sc. 'deperdit'. Όπως η λεύκα (populus) χάνει (deperdit) τα 'φυλλώματα' της (comas), ἔτσι ακριβώς και οι νέοι με την πάροδο του χρόνου χάνουν τα 'μαλλιά' τους.
31. «**Quam iacet**»: το ρ. 'iaceo' ως 'κείμει', έχει εδώ την ιδιαίτερη σημασία του 'βρίσκομαι ξαπλωμένος ασθενής, ἡ αδύναμος, ἡ φυσικά εξαντλημένος' λόγω φυσικά της προχωρημένης ηλικίας. «**infirmae...senectae**»: εκτός

- του γνωστού ουσιαστικού 'senectus, -tutis' (το γήρας) με την ίδια σημασία απαντά και το ουσιαστικό 'senecta, -ae'. «**venere**»: ο δεύτερος τύπος του 'venerunt'.
32. «**qui...equos**»: το άλογο (equus) εκείνο που πριν λίγο καιρό είχε πάρει μέρος σε αθλητικούς αγώνες ξεκινώντας (est missus) από την αφετηρία (carcere) στην περιοχή της Ήλιδας (Eleo), τώρα βρίσκεται κατάκοιτο και ασθενές (iacet) λόγω της προχωρημένης του ηλικίας. «**Eleo carcere**»: 'Elis' είναι η περιοχή της Ήλιδας στην Πελοπόννησο, όπου τελούνταν οι Ολυμπιακοί αγώνες. Εδώ απαντά το επίθετο 'Eleus, -a, -um' 'αυτός που ανήκει στην περιοχή της Ήλιδας'.
33. «**iuvenem**»: 'τον νεαρό', όχι ένα συγκεκριμένο 'νεαρό', αλλά τον οποιονδήποτε 'νεαρό', 'είδα κάποιον όταν ήταν νεαρός'. «**premeret...aetas**»: 'cum premeret <eum> serior aetas', χρονική πρόταση με τον 'cum' και Υποτακτική περιγραφική. «**senior aetas**»: 'η μετέπειτα ηλικία του', δηλ. 'η ηλικία που ακολούθησε μετά την νεότητα'.
34. «**maerentem**»: κατηγορηματική μτχ. από το ρ. αισθήσεως 'vidi'. «**stultos...dies**»: το ρ. 'maereo' συντάσσεται είτε με αιτιολογική πρόταση, 'quod...', είτε με ειδικό απαρέμφατο του Πλαγίου Λόγου, όπως εδώ. Υποκείμενη το 'praeteriisse' είναι η αιτιατική πληθ. 'dies', και η αιτιατ. 'stultos' είναι επιρρ. κατηγ. του τρόπου. Αυτό που ενν. εδώ ο Πρίαπος για τον 'νεαρό', είναι πως τον βλέπει αυτόν, καθώς τώρα τον πιέζει (premeret) η προχωρημένη του ηλικία (senior aetas), να ομολογεί ότι λυπάται (maerentem) για το γεγονός ότι οι καλές ημέρες της νεότητας (dies) έχουν πλέον περάσει ανεπιστρεπτί (praeteriisse) κάνοντας τότε ανοησίες, δηλ. χωρίς να τις εκμεταλλευτεί όπως θα έπρεπε (stultos).
35. «**serpens novus exiit annos**»: 'το φίδι αναζωογονημένο πετάει από πάνω του τα χρόνια'. Τα φίδια είχαν την δυνατότητα να ανανεώνουν το δέρμα τους και την εμφάνισή τους κάθε χρόνο αλλάζοντάς το. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη αυτή η δυνατότητα υπάρχει εκ φύσεως σε ορισμένα από τα ζώα που ζουν σε φωλιές, 'Τῶν δὲ φωλούντων ἔνιοι τὸ καλούμενον ἐκδύνουσι γῆρας, Hist.Anim.,600b15 ορισμένα ζώα απ' αυτά που ζουν σε φωλιές, βγάζουν από πάνω τους αυτό που αποκαλείται γήρας', εννοώντας φυσικά ότι 'αλλάζουν το δέρμα τους' και επανέρχονται στην 'νεότητα'. Την δυνατότητα που είχαν τα φίδια να αλλάζουν το δέρμα τους ανανεώνοντας την νεότητά τους μνημονεύει και ο Αριστοφάνης, όταν δηλώνει ότι τώρα που συνήφθη 'Ειρήνη' στον Πελοποννησιακό πόλεμο, χαίρεται πιο πολύ που γλύτωσε την στράτευση (ἐκφυγῶν τὴν ἀσπίδα), παρά αν είχε βγάλει από πάνω του το γήρας, όπως τα φίδια (ἢ τὸ γῆρας ἐκδύς), (Αριστοφ.Εἰρ. 335/6). — Ο Πρίαπος μνημονεύει την δυνατότητα των φιδιών να αναζωογονούνται σε αντιπαραβολή με τον άνθρωπο, που τέτοια ευκαιρία δεν έχει εκ φύσεως. Κι αυτό φαίνεται στον επόμενο στίχο.
36. Η συντακτική σειρά των λλ. 'fata dederunt non ullam moram formae <hominis>', 'όμως οι μοίρες δεν παραχώρησαν ούτε την παραμικρή καθυστέρηση στην εμφάνιση <του ανθρώπου>'. Οι 'μοίρες' δεν άφησαν την παραμικρή (non ullam) ευκαιρία για καθυστέρηση (moram) της νεανικής εμφανίσεώς τους (formae) του ανθρώπου (<hominis>), κάτι που η φύση παραχώρησε στα φίδια.
37. «**solis**»: δοτική προσωπική στο 'aeterna est'. «**Baccho Proeboque**»: παραθέσεις στο 'solis'.
38. «**decet...utrumque**»: το ρ. 'decet' ως προσωπικό με την έννοια του 'ταιριάζω, αρμόζω' συντάσσεται και με απλή αιτιατική του προσώπου, 'aliquid decet me κάτι ταιριάζει, αρμόζει σε μένα', 'parvum parva decent, Hor. Ep.1,7,44 στον μικρό ταιριάζουν τα μικρά'. Εδώ υποκ. στο ρ. είναι η ονομαστική 'crinis' και η αιτιατική προσώπου είναι το 'deum'. Η αιτιατική 'utrumque' είναι επιθ. προσδ.
39. «**Tu...cedas**»: Υποτακτική προτρεπτική, 'εσύ ας/να υποχωρήσεις'. «**puero...tuo**»: δοτική προσωπική στο απρόσωπο ρ. 'libebit'. «**quodcumque**»: αιτιατική, αντικείμενο στο απαρέμφατο 'temptare'. «**temptare**»: υποκείμενο στο απρόσωπο ρ. 'libebit'.
40. «**obsequio**»: αφαιρετική του μέσου/οργάνου.
41. «**comes**»: 'ως συνοδός του', επιρρ. κατηγορ. του τρόπου. «**quamvis...paretur et...torreat**»: παραχωρητικές προτάσεις ε Υποτακτική.

42. «**Canis**»: για τα 'Κυνικά καύματα' (σχόλ. στχ. 6). «**arenti...siti**»: το 'siti' είναι αφαιρετική της αιτίας. Το ουσιαστικό 'sitis, -is' υπάγεται στον γενικό κανόνα των τριτοκλίτων ισοσυλλάβων ουσιαστικών που λήγουν σε '-is', των οποίων η αιτιατική είναι '-im', και η αφαιρετική σε '-i'.
- 43/4. Η συντακτική σειρά των λλ.: 'quamvis imbrifer arcus praetexens caelum picta ferrugine anticipet aquam venturam'. Πρόκειται για μία επίσης παραχωρητική πρόταση 'quamvis anticipet *έστω κι αν προκαταβάλλει - προεξοφλεί*'. Υποκείμενο του ρ. '**anticipet**' είναι η ονομ. '**imbrifer arcus** *το βροχοφόρο ουράνιο τόξο*'. Η μτχ. '**praetexens**' είναι συνημμένη στο ουσιαστικό 'arcus' ως τροπική, '*καλύπτοντας, με το να καλύπτει*'. Αντικείμενο της μτχ. είναι η αιτιατική '**caelum** *τον ουρανό*'. Η αφαιρετική '**ferrugine**' είναι του μέσου/οργάνου. Το ουσιαστικό '**ferrugo, -inis**' δηλώνει κατ' αρχήν την 'σκουριά'. Όμως εδώ χρησιμοποιείται προκειμένου να εκφράσει το 'χρώμα' της 'σκουριάς', δηλ. κάτι μεταξύ κόκκινου και μαύρου· ένα χρώμα που υποτίθεται πως έχει ο ουρανός, όταν πρόκειται να έρθει καταιγίδα. Γι' αυτό και στον Βιργίλιο το σκάφος που μεταφέρει τις ψυχές στον Κάτω κόσμο έχει το χρώμα της 'σκουριάς', '*ferruginea...cymba*, Verg.Aen.6,303'. Το επίθετο 'picta', που μπορεί κάλλιστα να είναι και μτχ., εκφράζει την 'εικόνα' που έχει το χρώμα του ουρανού, γι' αυτό και μεταφράζω '*καλύπτει, σκεπάζει τον ουρανό μ' ένα σκούρο χρώμα ζωγραφισμένο*'. Η αιτιατική '**aquam**' είναι το αντικείμενο του 'anticipet', '*προμηνύει, προεξοφλεί την καταιγίδα*'. Η μτχ. Μέλλοντα '**venturam**' είναι συνημμένη στο 'aquam' ως επιθ. προσδ. — Σε ορισμένες εκδόσεις απαντούν και διαφορετικές γραφές· συγκεκριμένα απαντά η γρφ. 'nimbifer *καταιγιδοφόρος*' αντί της γρφ. 'imbrifer', και η γρφ. 'admittat' αντί της γρφ. 'anticipet'. Η μετάφραση θα έχει ως εξής: '*έστω κι αν το καταιγιδοφόρο ουράνιο τόξο, το οποίο καλύπτει τον ουρανό με σκουρόχρωμη απόχρωση, δεχθεί την νεροποντή που πρόκειται να έρθει*'. — Επίσης απαντά και μόνη η διόρθωση 'amiciat' στην θέση της γρφ. 'anticipet', '*έστω κι αν το βροχοφόρο ουράνιο τόξο...ντύσει περιβάλλει την επερχόμενη καταιγίδα*'.
45. «**caeruleas...per undas**»: 'per caeruleas undas'. «**puppi**»: είναι η αφαιρετική του ουσιαστικού 'puppis, -is' (Δες το siti, στχ. 42) ως επιρρ. του μέσου. «**volet**»: ο νεαρός ερωμένος.
46. Η συντακτική σειρά των λλ. 'ipse pelle levem ratem remo per freta *εσύ ο ίδιος σπρώχνε την ελαφριά βάρκα με το κουπί μέσα στις θάλασσες*'.
47. «**nec te paeniteat**»: προτρεπτική Υποτακτική του ρ. 'paenitet'. Το ρ. αυτό σπανίως και περιστασιακά εμφανίζεται ως προσωπικό με υποκείμενο ονομαστική πτώση, 'me quidem haec condicio nunc non paenitet, Plaut. Stich.51 *όντως εμένα αυτή η κατάσταση τώρα δεν με κάνει να μετανιώνω*'. Κατά κύριο λόγο το τ. 'paenitet' συντάσσεται ως απρόσωπο με τις εξής συντάξεις: i) με γενική της αιτίας και αιτιατική που δείχνει την κατεύθυνση, 'suae quemque fortunae paenitet, Cic.Fam.vi,I,1 *στον καθένα δημιουργείται η θλίψη για την δική σου τύχη*'. ii) με αιτιατική προσώπου που δείχνει την κατεύθυνση, και με απαρέμφατο ως υποκείμενο, 'non me vixisse paenitet. Cic.Cat.Maior.84 *δεν με κάνει να μετανιώνω το γεγονός ότι έζησα*'. iii) με αιτιατική προσώπου που δείχνει την κατεύθυνση, και με αιτιολογική πρόταση του 'quod', 'itaque se paenitere quod animum tuum offenderit, Cic.Att.11,13,2 *συνεπώς αυτός αισθάνεται στον εαυτό του μία μεταμέλεια διότι έβλαψε την ψυχή του*'. Εδώ απαντά η σύνταξη ii) με την αιτιατική 'te' και το απαρέμφατο 'subiisse'.
48. «**adteruisse**»: πρόκειται για ένα παλαιό τύπο Παρακειμένου του ρ. 'attero, attrivi, attritum, atterere'. Συντακτικά είναι όμοιο με το απαρέμφατο 'subiisse'.
49. «**velit...valles**»: 'si velit <puer> claudere alstas valles insidiis', Υποθετική πρόταση με Υποτακτική, διότι εκφράζει το πιθανό, το ενδεχόμενο. Εδώ υπονοείται ότι ο νεαρός θα θελήσει να κυνηγήσει σε μία μεγάλη κοιλάδα, οπότε θα πρέπει να στηθούν δίχτυα (retia).
50. «**dum placeas**»: ο 'dum' εν προκειμένω συντάσσεται με Υποτακτική, διότι εκφράζει 'προϋπόθεση'. Συνήθως σ' αυτήν την χρήση συνοδεύεται και από τον σύνδεσμο 'modo = dummodo', 'oderint, dum metuant, oderint, dum metuant, Acc.Tr.203 *ας φοβούνται, δεδομένου ότι νοιώθουν φόβο*'. «**<Nec>...negent**»: η απόδοση του Υποθετικού λόγου.

51. «**Si volet...temptabis**»: Υποθετικός λόγος με Οριστική σε Υπόθεση και Απόδοση, διότι εκφράζει το πραγματικό. «**levi...dextra**»: sc. 'manu'. Εννοεί ότι δεν θα πρέπει να ξιφομαχήσει με επιδεξιότητα, πρώτον διότι δεν πρέπει να τραυματίσει τον νεαρό, και δεύτερον δεν πρέπει να τον απογοητεύσει με ένα τραυματισμό. Η αφαιρετική 'dextra' είναι οργανική, και το επίθ. 'levis' είναι προληπτικό κατηγορούμενο, ή αλλιώς κατηγορούμενο του αποτελέσματος, 'temptabis dextra manu, ut ea levis sit'.
53. «**rapias...licebit**»: 'licebit <ut> rapias'.
54. «**pugnabit**»: 'θα προβάλλει αντίσταση'.
55. «**Rapta**»: sc. 'tibi'. «**roganti**»: sc. 'adferet <tibi> roganti'.
56. «**inplicuisse**»: το 'im(n)plico ανήκει στην 1^η συζυγία, οπότε ο Παρακείμενος σχηματίζεται κανονικά ως 'im(n)plicavit'. Όμως απαντά και ο τύπος 'im(n)plicui'. «**velit**»: 'μπορεί ίσως να θέλει'. Δυνητική Υποτακτική.
57. «**nunc...haec saecula**»: 'οι τωρινές γενιές'.
58. «**munera**»: τα 'δώρα' ήταν σύνηθες να δίνονται από τους εραστές στους ερωμένους.
- 59/60. Στους στχχ. αυτούς ο Πρίαπος διακόπτει τις συμβουλές που έως τώρα έδινε στον Τίβουλλο απευθυνόμενος σ' αυτόν σε β' πρόσωπο. Τώρα σε β' πρόσωπο απευθύνεται σ' εκείνον τον άγνωστο νεαρό (tu), όποιος κι αν είναι (quisquis), ο οποίος ήταν ο πρώτος (primus) που πούλησε (vendere) τις ερωτικές του υπηρεσίες (venerem) ως ερώμενος σ' ένα εραστή, και καθιέρωσε αυτήν την τακτική για το μέλλον υποχρεώνοντας έτσι όλους του μετέπειτα εραστές να δίνουν ακριβά δώρα στους ερώμενους: τον καταριέται να πέσει (urgeat) πάνω στα κόκκαλά του (ossa) μια πέτρα, που όμως να είναι μοιραία (infelix) γι' αυτόν. — Προτάσεις στους εραστές για δώρα φθηνά, αλλά δηλωτικά και αποδεικτικά της αγάπης τους προς τα ερώμενα πρόσωπα, κάνει ο Οβίδιος, 'Parva, sed e parvis callidus apta dato. /Dum bene dives ager, cum rami pondere nutant, / aferat in calatho rustica dona puer, Ov. Ars Am.2,261/3 *Λίγα, αλλά από τα λίγα δώσε ως επιδέξιος που είσαι, αυτά που ταιριάζουν./ Όταν ο αγρός πλούσιος είναι πλούσιος, ενώ τα κλαδιά γέρνουν από το βάρος των καρπών, ο νεαρός ας φέρει μέσα σε ένα καλάθι δώρα από τους αγρούς*'.
- 61/62. Και στους στχχ. αυτούς ο Πρίαπος δεν απευθύνεται στον Τίβουλλο, αλλά σ' όλους εκείνους τους νεαρούς ερωμένους δίνοντάς τους συμβουλές για το πώς θα πρέπει στο εξής να συμπεριφέρονται απέναντι στους εραστές, δηλ. να δίνουν βάση και αξία στην μόρφωση του εραστή τους ποιητή, κι όχι στα όποια ακριβά δώρα.
61. «**Pieridas**»: 'τις Πιερίδες'. Είναι η αιτιατική πληθυντικού του ονόματος 'Pieris, -idos', και κλίνεται σαν να είναι Ελληνική λέξη. Σύμφωνα με τον Πausανία (9,29,3) έφτασε από την Μακεδονία στην περιοχή του Ελικώνα κάποιος που λεγόταν Πίερος. Ήταν εκείνος που καθιέρωσε την λατρεία των εννέα Μουσών, οι οποίες ήταν οι κόρες του, οι 'Πιερίδες', δηλ. οι εννέα 'Μούσες'. «**doctos...poetas**»: οι μορφωμένοι ποιητές είναι σύμφωνα με τον Πρίαπο σταθερές ανεκτίμητες αξίες, οπότε ως εραστές αξίζουν πολύ περισσότερο από οποιοδήποτε δώρο στους ερώμενους.
62. Η συντακτική σειρά των λλ.: 'aurea munera nec superent Pieridas'.
63. «**Carmine...coma**»: ο Πρίαπος θέλοντας να αποδείξει την μεγάλη αξία που έχουν οι ποιητές μνημονεύει μια σημαντική προσφορά των ποιητών που είναι η διάσωση ενός περιστατικού που συνέβη στα μυθικά χρόνια. Βασιλάς στα Μέγαρα ήταν ο 'Νίσος', του οποίου όλη η ζωτικότητα βρισκόταν στην 'πορφυρή κόμη' του (purpurea coma). Όταν ο Μίνως επιτέθηκε στην Αθήνα, έκανε επίθεση και στα Μέγαρα. Όμως η κόρη του Νίσου, η Σκύλλα, επειδή ήταν ερωτευμένη με τον Μίνωα, ήθελε να είναι εκείνος ο νικητής, γι' αυτό έκοψε την 'πορφυρή κόμη' του πατέρα της, του Νίσου, με αποτέλεσμα ο Μίνως να είναι αυτός ο νικητής.— Λέγοντας ο Πρίαπος ότι 'με την ποίηση η κόμη του Νίσου είναι πορφυρή', θέλει να πει πως 'με την ποίηση έχει διασωθεί αυτό το μυθικό γεγονός'. «**carmina ni sint**»: Υποθετική πρόταση με Υποτακτική Ενεστώτα, για να δείξει το πιθανό και το ενδεχόμενο, 'αν ίσως συμβεί και λείψει η ποίηση'.
64. «**ex umero...ebur**»: ο Πρίαπος μνημονεύει ένα γεγονός που συνέβη στον Πέλοπα, όταν ήταν νέος, για να αποδείξει για δεύτερη φορά ότι η διάσωσή του οφείλεται στην προσφορά των ποιητών. Πρόκειται για την 'Πέλοπος κρεουργίαν'. Σύμφωνα με τον μύθο ο Τάνταλος θέλοντας να εντυπωσιάσει τους θεούς σκότωσε τον γιο

του, τον Πέλοπα, έβρασε το κρέας του, και το προσέφερε στους θεούς ως γεύμα. Όμως εκείνοι αντελήφθησαν έγκαιρα ότι το γεύμα που τους είχε ετοιμάσει, ήταν ο νεαρός Πέλοπας, και δεν το άγγιξαν. Εξάίρεση αποτέλεσε η Δήμητρα, η οποία όντας συγχυσμένη από την απώλεια της κόρης της δεν πρόσεξε και έφαγε ένα κομμάτι από το κρέας, το οποίο ήταν από τον ώμο του σώματος. Όμως οι θεοί θέλησαν να αποκαταστήσουν το έγκλημα του Τάνταλου, και επανέφεραν στην ζωή τον Πέλοπα, του οποίου όμως τώρα του έλειπε ο ώμος, τον οποίον είχε φάει η Δήμητρα. Γι' αυτό το σημείο εκείνο του σώματός του το κάλυψαν με ελεφαντόδοντο, 'Τάνταλος τιμώμενος πάνυ παρά θεοῖς καὶ βουλόμενος αὐτοῖς ἀνταμείψασθαι σφάττει τὸν αὐτοῦ παῖδα Πέλοπα καὶ δεῖπνον παρατίθει τοῖς θεοῖς. τῶν ἄλλων οὖν θεῶν ἀποδεξαμένων αὐτὸν τῆς γνώμης καὶ μὴ φαγόντων, Δημήτηρ ἔλθοῦσα ἐκ τῆς τῆς θυγατρὸς ζητήσεως καὶ ἀγνοοῦσα τὸν ὦμον κατέβρωξεν. ἐμβαλόντες οὖν αὐτὸν οἱ θεοὶ εἰς λέβητα καὶ ὀλόκληρον αὐθις συμπήξαντες, ἐπεὶ ὁ ὦμος ἀπῆν, ἐλεφάντινον ἀντέθηκαν. διὸ καὶ οἱ ἐκ Πέλοπος καταγόμενοι τοιοῦτον εἶχον τὸν ὦμον, Sch.Pind. Ol. 1,40.14'.

65. «**Quem referent**»: sc. 'Si aliquem referent Musae'. «**dum...vehet**»: 'dum' με Οριστική Μέλλοντα για την απόλυτη χρονική ταύτιση της Κυρίας προτάσεως 'vivet' με την Χρονική πρόταση.
67. «**qui vendit amorem**»: 'όποιος παίρνει χρήματα για να προσφέρει στον εραστή τον έρωτά του'.
68. «**Idaeae...Opis**»: 'Idaea Ops' ονομαζόταν στην Ρώμη η θεότητα η οποία στην Ελλάδα θεωρείτο ως 'Μεγάλη Μητέρα' θεών και ανθρώπων, δηλ. η 'Ρέα', η οποία απαντά με διαφορετικές ονομασίες, όπως ως 'Κυβέλη, Άγδιστις, Βριμώ, Δινδυμήνη', αλλά και ως 'Ιδαία'. Στην Ρώμη η 'Idaea Ops' ήταν η θεότητα της 'Ευφορίας'. Υπήρχε στην Ρώμη ναός αφιερωμένος σ' αυτήν, 'quod aedis Opis in Capitolio de caelo tacta erat, Liv.39.22.4.2'. Ο Πλίνιος αναφέρει ένα περιστατικό με ένα Ποντίφικα, ο οποίος επρόκειτο να εκφωνήσει λόγο στον ναό της, 'Metellum pontificem adeo eneplanatae fuisse accipimus, ut multis mensibus tortus credatur, dum meditatur in dedicanda aede Opi oriferae dicere, Plin.174,3 *Έχουμε την πληροφορία ότι ο Μέτελλος ο ποντίφικας ήταν τόσο πολύ ασαφής στις διατυπώσεις του, ώστε για πολλούς μήνες βασανιζόταν, έως ότου εξασκηθεί να μιλήσει στην αφιέρωση στον ναό της Όπιδας*'. Η λατρεία της 'Idaeae Opis' ξεκίνησε από την Φρυγία, και οι ιερείς της ονομαζόταν 'Galli', των οποίων η ονομασία δεν είχε καμία σχέση με τους μετέπειτα 'Γαλάτες' που κατοικούσαν στην 'Gallia Transalpina'. Το πιθανότερο είναι πως η ονομασία τους αυτή προήλθε από τον ποταμό της Φρυγίας 'Γάλλο'. Την ύπαρξη των 'Galli' ως ιερέων και συνοδών της 'Idaeae Opis' μαρτυρεί ο Λουκρίτιος, 'tympana tenta tonant palmis et cymbala circum concava, raucisonoque minantur cornua cantu, et Phrygio stimulat numero cava tibia mentis, telaque praeportant, violenti signa furoris, ingratos animos atque impia pectora volgi conterrere metu quae possin numine divae, Lucr.De Rerum Nat.618-623 *τεντωμένα τύμπανα ηχούν αυτοί με τις παλάμες τους, αλλά και κύμβαλα κούφια, και τα κέρατα τρομοκρατούν με ένα ήχο οξύ, διαπεραστικό, και ο κούφιος αυλός εκστασιάζει με Φρυγικά μέτρα τα μυαλά τους, και κρατούν εμπρός τους μαχαίρια, απόδειξη της επιθετικής τους μανίας, για να μπορούν με το πνεύμα της θεάς να τρομοκρατούν τις αχάριστες ψυχές και τα ασεβή στήθη του πλήθους με τον φόβο*'. Στην Ελλάδα κάτι αντίστοιχο με τους 'Gallos' έκαναν οι 'μητραγύρται', μια οργανιστική και εκστασιασμένη ομάδα πιστών του Διονύσου, οι οποίοι περιφέρονταν ζητώντας υποτίθεται τροφή για την Μεγάλη Μητέρα, την Ρέα. Έτσι ακριβώς ερμηνεύει το απαρέμφατο 'μητραγυρτεῖν' ο Ευστάθιος, καθώς συνδέει την δράση των 'μητραγυρτῶν' με την 'Μεγάλη Μητέρα', 'καὶ μητραγυρτεῖν δὲ τὸ μετὰ τυμπάνων καὶ τινων τοιούτων περιϊέναι καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ ἀγείρειν τροφᾶς δηλαδὴ, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῇ Ρέα, Εὐσταθ.Σχόλ. εἰς Ὅδ.page150,line 38 *το 'μητραγυρτεῖν' σημαίνει το να τριγυρίζει κάποιος με τύμπανα και τα παρόμοια, και να συλλέγει τροφές για θεά Μητέρα, κάτι που γίνεται για την Ρέα*', εννοώντας φυσικά την Κυβέλη, ή εν προκειμένω την αντίστοιχη θεά των Ρωμαίων, την 'Idaea Opem'. — Αυτό που θέλει να πει εδώ ο Πρίαπος είναι πως αν κάποιος αγνοήσει την δύναμη και την επίδραση της ποιήσεως στην κοινωνία, τότε αυτός θα καταντήσει να γίνει 'αγύρτης', περιφερόμενος ζητιάνος, όπως οι ιερείς της 'Idaeae Opis'.
70. «**et secet...modus**»: οι ιερείς της Φρυγικής 'Idaeae Opis' την ώρα του εκστασιασμού τους προκαλούσαν τραυματισμούς στα μέλη του σώματός τους, για να δείξουν ότι η θεά τους προστάτευε από κάθε πόνο, 'Attonitusque

- seces, ut quos Cybeleia mater / Incitat, ad Phrygios vilia membra modos, *Ov.Ib.454* και όντας εκστασιασμένος ας κόψει, όπως προστάζει αυτούς η μητέρα Κυβέλη, τα άχρηστα μέλη σου σύμφωνα με τις Φρυγικές συνήθειες'.
71. «**Blanditiis**»: η άποψη πως οι 'κολακειές' και ο επιτηδευμένος λόγος πάντοτε συγκινεί τα πρόσωπα που είναι αντικείμενα έρωτος, τονίζεται ιδιαίτερωσ από τον Οβίδιο, 'Quam populus iudexque gravis lectusque senatus / tam tabit eloquio victa puella manus, *Ov.Ars Am.461/2* όπως ο λαός και ο αυστηρός δικαστής και η εκλεγμένη σύγκλητος, έτσι ακριβώς η κοπέλα νικημένη από την ευλωτία σου θα σου δώσει το χέρι της'· και λίγο πιο κάτω τονίζει ότι 'Quis sapiens blandis non misceat oscula verbis?,663 ποιος είναι αυτός ο σοφός να μη ανακατέψει τα φίλία με τα κολακευτικά του λόγια;' — Η κολακεία στην ερωτική σχέση είναι επιτρεπτή σε αντίθεση με το χρήμα, το οποίο ως μέσον είναι απαράδεκτο.
73. «**quae canerem**»: αναφορική Τελική πρόταση με Υποτακτική, γιατί ο σκοπός αναφέρεται στο παρελθόν. «**Titio**»: ο 'Titius' μπορεί να είναι ένα πρόσωπο όντως υπαρκτό, ή ένα πρόσωπο καθαρά αποκύημα της φαντασίας του. Σίγουρα όμως είναι ένα πρόσωπο που 'χρειάζεται' μέσα στο ποίημα, καθώς έχει λειτουργικό ρόλο. Η αναφορά στο πρόσωπό του είναι αυτή που δικαιολογεί και εκλογικεύει τον στυχ. 74, στον οποίον η σύζυγος του Τίτιου απορρίπτει τις συμβουλές του Πρίαπου· και αυτός ο συγκεκριμένος στίχος με την άρνηση αποδοχής γίνεται η αφορμή στον Τίβουλλο να προβάλλει τον εαυτό του στους στυχ. 77-80 ως τον δάσκαλο της ερωτικής τέχνης. Επίσης ο στυχ. 74 γίνεται η αιτία ώστε ο Τίβουλλος να μνημονεύσει τον οικτρά δοκιμαζόμενο έρωτά του με τον Μάραθο.
74. Ο Τίβ. δημιούργησε την κατάλληλη ευκαιρία για να κρατήσει τις αποστάσεις του, ή αλλιώς τις επιφυλάξεις του, απέναντι στην ερωτική σχέση με νεαρούς. Παρόμοιες επιφυλάξεις έχουν εκφραστεί και από άλλους, όπως για παράδειγμα από τον Οβίδιο, 'Quod iuuet, ex aequo femina virque ferant. / Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt; / Hoc est, cur pueri tangar amore minus, *Ov.Ars Am.2,682* ό,τι μπορεί να βοηθήσει, εξ ίσου ας το προσφέρουν ο άνδρας και η γυναίκα./ Απεχθάνομαι τις συνουσίες εκείνες, οι οποίες δεν απελευθερώνουν και τον ένα και τον άλλον. / Αυτός είναι ο λόγος, για τον οποίον άπτομαι με ερωτική διάθεση πολύ λιγότερο στους νέους'. Τις ίδια αποστάσεις από την παιδοφιλία παίρνει και ο 'Μελέαγρος' στην Παλατινή Ανθολογία 'Ού μοι παιδομανής κραδία. τί δέ τερπνόν, "Ερωτες, / άνδροβατεΐν, ει μη δούς τι λαβεΐν έθέλοι; / ά χείρ γάρ τάν χείρα· καλά με μένοι παράκοιτις. / έρροι πᾶς ἄρσην ἄρσενικαΐς λαβΐσιν, *Παλατ.Άνθ.5,208*'.
75. «**Pareat ille suae**»: sc. 'coniungi'. Η άποψη ότι οι σύζυγοι δεν μπορούν να αρνούνται στις προτάσεις των συζύγων τους, και ότι στην ουσία υποκύπτουν στις απαιτήσεις τους, ήταν ευρέως διαδεδομένη, "Αν πάνυ κομπάζης προστάγμασι μη ύπακούειν/τῆς γαμετῆς, ληρεΐς. „Ού γάρ άπό δρυός ει /ούδ' άπό πέτρης, *Παλ.Άνθ.10,55*'. «**vos me celebrate magistrum**»: εδώ φαίνεται πιο καθαρά η μεγάλη εξυπηρέτηση που προσφέρει η αναφορά στον 'Τίτιο' και στην άρνηση της συζύγου του να δεχθεί τις συμβουλές του Πρίαπου. Ο Τίβ. μπορεί τώρα κάλλιστα να αντιπαραβάλλει την απόρριψη των συμβουλών αυτών με την δική του πλήρη αποδοχή αυτών των προτάσεων, οι οποίες έχουν την δύναμη να τον καταστήσουν 'δάσκαλο' της ερωτικής τέχνης.
76. «**male habet...puer**»: 'τους οποίους ταλαιπωρεί ένας νεαρός ερωμένος'.
77. «**Gloria...est**»: λέγεται με ειρωνική διάθεση, με την έννοια πως 'ό,τι υφίσταται κάποιος, αφορά αποκλειστικά τον ίδιον, είτε αυτό τον τιμά (gloria), είτε τον προσβάλλει (!)', θέλοντας έτσι να πει πως αν κάποιος ταλαιπωρείται από τις αρνήσεις και απορρίψεις ενός νεαρού ερωμένου, δεν μπορεί να δικαιολογεί τον εαυτό του για την αποτυχία του γενικεύοντας και λέγοντας πως ό,τι συμβαίνει σ' αυτόν, συμβαίνει γενικά σε όλους, διότι η επιτυχία (gloria), ή η αποτυχία, είναι ατομικά ζητήματα. «**me...consultent**»: αν δεν είχε αναφερθεί ο 'Τίτιος' και άρνηση της συζύγου να δεχθεί τις ερωτικές συμβουλές του Πρίαπου, τότε ο Τίβ. δεν θα είχε βρει την ευκαιρία που ήθελε, για να δείξει τις διδασκαλικές του ικανότητες στον έρωτα.
79. «**cum me...deducat**»: η χρονική πρόταση με τον 'cum'+Υποτακτική' εκφράζει 'περιγραφή', καθώς διευκρινίζει με λεπτομέρειες την Κύρια πρόταση που προηγείται.

- 81-84.** Οι *στχχ.* αυτοί αποδεικνύουν την χρησιμότητα που είχε η παρουσίαση του όποιου τέλος πάντων 'Τίτιου'. Διότι η αναφορά σ' αυτόν έδωσε την αφορμή στον Τίβ. να αυτοπαρουσιαστεί ως 'δάσκαλος' της ερωτικής τέχνης (στχ. 75), και τώρα του δίνει την δεύτερη ευκαιρία που ζητούσε, δηλ. να αυτοσαρκαστεί και να αυτοειρωνευθεί, διότι ενώ έχει παρουσιαστεί ως 'δάσκαλος' της ερωτικής τέχνης, τώρα ομολογεί ότι ένας κάποιος ερώμενος ονόματι 'Μάραθος' μπορεί να τον ταλαιπωρεί (*torquet*) με ένα έρωτα (*amore*) ο οποίος τραβάει σε μάκρος (*lento*) χωρίς να φέρνει αποτέλεσμα. Επίσης τώρα ομολογεί ότι τόσο οι τεχνικές του (*artes*), όσο και τα ερωτικά του κόλπα (*doli*) δεν επαρκούν (*deficient*) και ούτε τον βοηθούν στην προβληματική του σχέση με τον Μάραθο.
- 83.** «**Parce, puer, quaeso**»: η αποκορύφωση της ειρωνείας, καθώς ο αυτοπροβληθείς ως δάσκαλος της ερωτικής τέχνης, τώρα ζητεί από τον νεαρό ερώμενό του να τον λυπηθεί.